

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки підприємства та організації
підприємницької діяльності

Допущено до захисту

Завідувач кафедри
Янковий О.Г.
“ _____ ” _____ 2018 р.

**ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра**

зі спеціальності Економіка підприємства

за темою:

Чинники та шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції
підприємства ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель»\

Виконавець

студент факультету економіки та
управління підприємництвом

Закарян Єлізавета Жанівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

К.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Єгупов Юрій Артемович

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКЦІЇ.....	6
1.1.Конкурентоспроможність продукції: поняття та показники.....	6
1.2. Методи оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства.....	10
1.3. Основні складові системи управління конкурентоспроможністю продукції підприємства.....	18
РОЗДІЛ 2.АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	22
2.1. Загальна характеристика та результати господарської діяльності ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	22
2.2. Склад та структура виробництва продукції ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	36
2.3. Оцінка конкурентоспроможності продукції ПАТ «ОЕСКАБЕЛЬ».....	43
РОЗДІЛ 3.НАПРЯМКИ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	59
ВИСНОВКИ.....	73
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	76
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасній економічній літературі та періодиці не існує загальновизнаного поняття конкуренції і конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність продукції є проявом конкурентоспроможності підприємства, а конкурентоспроможність підприємств відображує конкурентоспроможність країни в цілому. Частіше всього автори наукових публікацій та монографій поняття конкурентоспроможності використовують по відношенню до продукції.

Конкурентоспроможність промислової продукції в умовах ринкової економіки забезпечує ефективність виробництва та реалізацію виготовлених виробів. Конкурентоспроможність є тонким, вибірковим і гнучким механізмом, який вимагає раціональної поведінки, як умови перебування на ринку і представляє собою динамічний процес, дякуючи якому появляються нові виробничі процеси, і продукція.

Конкурентоспроможність продукції не є лише економічною проблемою, як дехто вважає, а за своєю сутністю це в першу чергу технічно-організаційна проблема, яка і вирішується їх методами. Технічна проблема вирішується при проектуванні, виготовленні, експлуатації, обслуговуванні та ремонті виробів і процесів. Саме на цих етапах зароджується як якість, так і конкурентоспроможність продукції. Організаційна проблема вирішується чіткою організацією необхідних проектних, технологічних і виробничих процесів.

Головним напрямком економічного прориву України є створення умов для випуску конкурентоспроможної продукції, які б стимулювали завоювання нових ринків збуту, розвиток новітніх технологій та створення високотехнологічних секторів економіки. Конкурентоспроможність продукції – це комплексна категорія, базис конкурентних переваг, що створюється на всіх ланках суспільного виробництва, у тому числі значною мірою за рахунок структурної перебудови і дієвої промислової політики.

Проблеми забезпечення конкурентоспроможності продукції знайшли

відображення в роботах таких авторів, як Алексєєв С.Б., Ансофф І., Багацький В. М., Безнощенко Н.О., Гриньов А. В., Дайан А., Должанський І. З., Драган О.І., Дяків Р.О., Єрмолов М.О., Завьялов П.В., Іванов Ю.Б., Клименко С.М., Книш М. І., Котлер Ф., Максимова І.С., Нємцов В.Д., Печінкин А.О., Портер М., Савінова Ю.М., Степанкова А. А., Фамінський І.Ф., Фатхутдінов Р.А., Шабайкович В. А., Шершньова З.Є., Юданов А.Ю.

Метою випускної бакалаврської роботи є дослідження конкурентоспроможності продукції ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель», напрямків та заходів щодо її підвищення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Визначити поняття та показники конкурентоспроможності продукції;
2. Розглянути методи оцінки конкурентоспроможності продукції підприємства;
3. З'ясувати основні складові системи управління конкурентоспроможністю продукції підприємства;
4. Скласти загальну характеристику та проаналізувати результати господарської діяльності ПАТ «Одескабель»;
5. Проаналізувати склад та структуру виробництва продукції ПАТ «Одескабель»;
6. Оцінити конкурентоспроможність продукції ПАТ «Одескабель»;
7. Визначити напрями підвищення конкурентоспроможності продукції ПАТ «Одескабель» та обґрунтувати заходи щодо підвищення продуктивності продукції підприємства.

Об'єктом випускної бакалаврської роботи є Приватне акціонерне товариство «Одеський кабельний завод «Одескабель».

Предметом дослідження є напрями та шляхи підвищення конкурентоспроможності продукції.

Методи дослідження: метод аналізу рядів динаміки, експертний метод, порівняльний, статистичний.

Інформаційна база дослідження: статутні документи і законодавча база, положення та стандарти підприємства, що регламентують склад функціональні обов'язки співробітників підрозділів економічної служби, фінансова звітність та організаційна структура підприємства, статистична інформація, наукові публікації.

Структура і обсяг випускної бакалаврської роботи. Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (39 найменувань) та 1 додатку. Загальний обсяг випускної бакалаврської роботи становить 79 сторінок комп'ютерного тексту, містить 31 таблицю та 24 рисунки.

ВИСНОВКИ

1. Отже, конкурентоспроможність продукції – це вирішальний фактор його комерційного успіху на розвиненому конкурентному ринку. Це багатоаспектне поняття, що означає відповідність продукції умовам ринку, конкретним вимогам споживачів не тільки за своїми якісними, технічними, економічними, естетичними характеристиками, але і за комерційними й іншими умовами його реалізації (ціна, терміни постачання, канали збуту, сервіс, реклама).

Конкурентоспроможність виражається через систему показників: якісних та економічних. Якісні показники конкурентоспроможності характеризують властивості товару, завдяки яким він задовольняє конкретну потребу. Якісні показники поділяються на класифікаційні та оціночні, які у свою чергу теж поділяються на окремі підвиди. Економічні показники конкурентоспроможності характеризують загальні витрати покупців та споживачів на задоволення їхніх потреб даним товаром або послугою. Ці витрати складаються з витрат на купівлю і витрат, які пов'язані з затратами при встановленні та експлуатації в строках його використання (ремонт, нагляд, технічне обслуговування, закупівля запчастин, енергоспоживання і т. ін.). Усі ці витрати становлять ціну споживання. Вона є складовою конкурентоспроможності товарів і послуг.

2. Оцінка конкурентоспроможності продукції необхідна для обґрунтування прийнятих рішень при: комплексному вивченні ринку; оцінці перспектив продажу конкретних товарів для внутрішнього і зовнішнього ринків; оцінці перспектив закупівлі конкретних імпорتنих і вітчизняних зразків товарів; формуванні товаровиробниками політики в області якості і конкурентоспроможності; позиціонуванні продукції; прийнятті управлінських рішень щодо доцільності витрат на розробку, та інше.

На конкурентоспроможність впливає дуже багато факторів і її можна досягти за допомогою різних, не схожих між собою методів, вибір яких, між

іншим, повинен відбуватися з урахуванням життєвого циклу продукції, але будь який метод оцінки конкурентоспроможності має певні недоліки.

3. Метою управління конкурентоспроможністю продукції є забезпечення умов його успішного функціонування в конкурентному середовищі за допомогою цілеспрямованого впливу на умови і чинники, що формують конкурентоспроможність, та створення конкурентних переваг стосовно інших підприємств певної галузі усередині країни та за її межами за будь-яких економічних, політичних, соціальних та інших змін у його зовнішньому середовищі.

4. Проаналізувавши результати господарської діяльності ПАТ «Одескабель», можна зробити висновок, що з кожним роком підприємство покращує свої результати та розвивається. З 2015 по 2017 рік на підприємстві збільшився обсяг реалізованої продукції на 66,4%, а прибуток збільшився на 12,4%, що показує позитивну динаміку. Рентабельність активів зросла на 85,9%, а рентабельність власного капіталу на 89,7%. Коефіцієнт покриття збільшився протягом 2015-2017 років на 26,64%, а коефіцієнт швидкої ліквідності на 22,59%. Коефіцієнт оборотності активів збільшився у два рази (на 100,41%), Коефіцієнт оборотності власного капіталу на 20,22%, коефіцієнт оборотності матеріальних запасів збільшився у три рази (на 259,3%), а фондівіддача на 40,94%. Коефіцієнти фінансової стійкості також мають позитивну тенденцію по всім показникам. Згідно аналізу, негативну тенденцію на підприємстві «Одескабель» відобразив показник абсолютна ліквідність.

5. Аналіз структури виробничої програми кабельної продукції у вартісному виразі ПАТ «Одескабель» за період 2013-2017 рр. показав, що найбільшу частку у структурі виробництва в вартісному вираженні за весь період займають кабелі для структурованих кабельних мереж (LAN кабель), а найменше частку складає кабель радіочастотний. У 2017 році, порівнюючи с 2013 роком, у структурі виробничої програми ПАТ «Одескабель» зросла частка таких видів продукції як: кабелі для структурованих кабельних мереж (на

0,66%), кабелі та дроти силові (на 7,15%). Частка інших видів кабельної продукції ПАТ «Одескабель» у вартісному виразі зменшилась.

6. Проаналізувавши конкурентоспроможність продукції ПАТ «Одескабель» за окремими характеристиками, можна дійти висновку, що конкурентоспроможність продукції за видами кабелю є на досить високому рівні і з кожним роком збільшується. Продукція ПАТ «Одескабель» є конкурентоспроможною майже за всіма видами кабелю. Виключенням є кабелі та дроти силові, але різниця із середнім показником зовсім мала, що показує здатність ПАТ «Одескабель» виживати та конкурувати на ринку. Аналіз рівня конкурентоспроможності продукції показує, що кабелі міські телефонні, волоконно-оптичні та LAN кабелі ПАТ «Одескабель» не мають рівних конкурентів на українському ринку кабельної продукції. Кабелі інших видів, поступаються кабелям, які виробляють підприємства-конкуренти.

7. Було запропоновано два заходи для підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства. Поперше було запропоновано впровадження нових марок силових кабелів КГ, КГН, КГ-Т. Чистий прибуток від впровадження цього заходу склав 1228,2 тис.грн, а дисконтований термін окупності 1,6 років, що показує здатність ПАТ «Одескабель» через 1,6 років отримувати додатковий чистий прибуток у середньому в розмірі 1055,02 тис.грн щорічно. Впровадження нових марок силових кабелів які користуються попитом на вітчизняному ринку покращило б конкурентоспроможність кабелів та бротів силових.

Наступним заходом ми запропонували модернізацію екструзиційної лінії для виготовлення ЛАН-кабелю. ПАТ «Одескабель» є лідером з виробництва ЛАН-кабелів, модернізація ізоляційного обладнання зменшує кількість браку, а за рахунок цього збільшує обсяг продажу найперспективнішого виду кабелю. Додатковий чистий прибуток від модернізації екструзиційної лінії склав 1305,83 тис.грн, а термін окупності лише 0,68 років.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев С.Б. Теоретические аспекты конкурентоспособности предприятий / С.Б. Алексеев // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. – 2010. - Випуск 191. - С.614-619.
2. Буркинский Б.В. Конкурентоспособность продукции и предприятия / Б.В. Буркинский, Е.В.Лазарева. – Одесса: ИПРЭИ НАН Украины, 2002. – 132с.
3. Егупов Ю. А. Выбор эффективного решения многокритериальной задачи формирования производственного плана предприятия // Ю. А. Егупов // Економіст. – 2008. - №11, С. 76-80.
4. Егупов Ю. А. Планирование инноваций как инструмент маркетингового и ресурсного обоснования производственной программы предприятия //Ю. А. Егупов // Вісник Черкаського університету. Серія Економічні науки. Випуск 103. – Черкаси, 2007. – С. 110-118.
5. Егупов Ю. А. Сущностная характеристика и классификация бизнес-планов//Ю. А. Егупов // Вісник Донецького університету. Серія В. Економіка і право. Спецвипуск. Том 2. Донецьк, 2006. - С. 82-90.
6. Егупов Ю. А. Экономическая оценка производственной программы предприятия в условиях многономенклатурного производства//Ю. А. Егупов //Економіст. – 2012. - №3. - С. 50-54.
7. Егупов Ю. А., Купинец Л. Е. Бизнес-план: методика разработки и анализа. // Ю. А. Егупов, Л. Е. Купинец // Навчальний посібник. Одесса: Оптимум, 2001. – 230 с.
8. Егупов Ю. А., Литвинова В. А. Механизм обоснования эффективных путей и формирования оптимальной программы повышения конкурентоспособности продукции // Ю. А. Егупов, В. А. Литвинова // Економіст. – 2012. – №8. – С. 73-78.
9. Егупов Ю. А., Литвинова В. А. Оцінка порівняльної ефективності шляхів підвищення конкурентоспроможності продукції //

Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія /. – Одеса: ПАЛЬМІРА, 2013. – С. 141-159.

10. Єгунов Ю. А. Аналіз досягнення економічних критеріїв у процесі формування виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгунов // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. – Спец. вип. Економіка підприємства: теорія і практика: у 2 ч. – Ч. I – К.: КНЕУ, 2010. – С. 280-291.

11. Єгунов Ю. А. Деякі аспекти аналізу беззбитковості та окупності інвестиційних проектів //Ю. А. Єгунов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 6 / Одес. держ. екон. ун-т.- Одеса: АТЗТ ІРЕНТТ, 2000. – С. 75-79.

12. Єгунов Ю. А. Интерактивная процедура формирования оптимальной производственной программы мясоперерабатывающего предприятия// Ю. А. Єгунов // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Вип. 4. Том 3. Хмельницький, 2010. – С. 65-70.

13. Єгунов Ю. А. Обґрунтування методу порівняльної оцінки варіантів одноцільової оптимізації виробничої програми підприємства //Ю. А. Єгунов // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. Вип. 4. Том 1. Хмельницький, 2008. – С. 131-134.

14. Єгунов Ю. А. Планування виробничої потужності в контексті ресурсного обґрунтування виробничої програми підприємства// Ю. А. Єгунов // Економіст. – 2011. - №11. - С. 49-52.

15. Єгунов Ю. А. Про логіку побудови техніко-економічних розрахунків у бізнес-плануванні //Ю. А. Єгунов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 12 / Одес. держ. екон. ун-т. - Одеса: ОДЕУ, 2002. - С. 163-166.

16. Єгунов Ю. А. Розвиток підходів до формування виробничої програми підприємства // Ю. А. Єгунов // Інноваційна економіка. – 2016. – № 3-4 [62]. – С. 50-57.

17. Єгупов Ю. А. Системний підхід до планування ресурсного забезпечення виробничої програми підприємства// Ю. А. Єгупов // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 10. – С. 126-137.
18. Єгупов Ю. А. Способи реалізації багатоцільового підходу до інтерактивної оптимізації виробничої програми промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 45 / Одеса: ОНЕУ, 2012. – 396 С. 88-95.
19. Єгупов Ю. А. Структурована процедура оптимізації виробничої програми м'ясопереробного підприємства //Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 39 / Одеса: ОДЕУ, 2010. – С. 58-63.
20. Єгупов Ю. А. Сучасні підходи до моделювання оптимальної виробничої програми промислового підприємства// Ю. А. Єгупов // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 31. – Одеса: ОДЕУ, 2008. – С. 88-94.
21. Єгупов Ю. А. Таксономічний аналіз як інструмент інтерактивної оптимізації виробничої програми м'ясопереробного підприємства // Ю. А. Єгупов // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Економічні науки. - №4, 2011. – С. 113-118.
22. Єгупов Ю. А., Єгупова І. М. Об одном из подходов к решению «вечной» проблемы распределения косвенных затрат //Ю. А. Єгупов, І. М. Єгупова // Економіст. – 2012. - №1. - С. 28-33.
23. Єгупов Ю. А. Оптимізація інформаційного поля формування початкового плану продажів підприємства // Ю. А. Єгупов // Економіка: реалії часу. Науковий журнал [Електронний ресурс] . – 2016. – № 1(23). – С. 142-148. – Режим доступу до журн.:<http://economics.opu.ua/files/archive/2016/n1.html>
24. Єгупов Ю. А. Параметри виробничої програми сучасного промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 7. – С. 134-147.
25. Єгупов Ю. А. Система планів сучасного промислового підприємства // Ю. А. Єгупов // Економіст. – 2017. – № 5. – С. 13-21.

26. Єгунов Ю. А. Форми і горизонт планування виробничої програми промислового підприємства // Ю. А. Єгунов // Економіка: реалії часу. Науковий журнал [Електронний ресурс]. – 2015. – № 2(18). – С. 243-249. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n2.html>

27. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення [Монографія] за заг. ред. О.Г. Янкового. – Одеса, Атлант, 2013. – 470 с.

28. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрямки підвищення : моногр. / В. Г. Семенова, М. В. Обертайло [та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Г. Янкового. – О. : Атлант, 2013. – 470 с.

29. Кошельок Г.В. Контролінг грошових потоків підприємства / Кошельок Г.В. // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали п'ятої Міжнар. наук.-практ. конф. 22-23 вересня 2017 р. – Одеса, Атлант, 2017. – С. 175-176.

30. Кошельок Г.В. Основні методи оцінки конкурентоспроможності підприємства // Кошельок Г.В., Малишко В.С. // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали п'ятої Міжнар. наук.-практ. конф. 22-23 вересня 2017 р. – Одеса, Атлант, 2017. – С. 34-36.

31. Литвинова В. А. Повышение конкурентоспособности продукции: проблемы определения эффективности // Бізнесінформ. – №8. – 2013. – С. 252.

32. Літвінов О.С. Вплив органів державної влади на діяльність промислових підприємств як один із зовнішніх факторів їх конкурентоспроможності / О.С. Літвінов, Д.Д. Радулов // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – С.250-269. Режим доступу:

https://scholar.google.com.ua/citations?user=7ZUxicEAAAAJ&hl=uk&oi=ao#d=gs_md_citad&p=&u=%2Fcitations%3Fview_op%3Dview_citation%26hl%3Duk%26user%3D7ZUxicEAAAAJ%26citation_for_view%3D7ZUxicEAAAAJ%3A_FxGoFyzp5QC%26tzm%3D-180

33. Літвінов О.С. Управління конкурентоспроможністю підприємств з урахуванням впливу органів державної влади / О.С. Літвінов, А.С. Мішкевич // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2016. – с.131-145. Режим доступу: https://scholar.google.com.ua/citations?user=7ZUxicEAAAAJ&hl=uk&oi=ao#d=gs_md_citad&p=&u=%2Fcitations%3Fview_op%3Dview_citation%26hl%3Duk%26user%3D7ZUxicEAAAAJ%26citation_for_view%3D7ZUxicEAAAAJ%3Ar0BpntZqJG4C%26tzom%3D-180

34. Літвінов О.С. Управління нематеріальними активами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства / О.С. Літвінов, К.О. Анохіна // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : [монографія / за заг. ред. О.Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – С.290-313. Режим доступу: https://scholar.google.com.ua/citations?user=7ZUxicEAAAAJ&hl=uk&oi=ao#d=gs_md_citad&p=&u=%2Fcitations%3Fview_op%3Dview_citation%26hl%3Duk%26user%3D7ZUxicEAAAAJ%26citation_for_view%3D7ZUxicEAAAAJ%3AufrVoPGSRksC%26tzom%3D-180

35. Літвінова В. О. Порівняльний аналіз розрахункових методів визначення рівня конкурентоспроможності продукції // Вісник соціально-економічних досліджень: 36. Наук. пр. – 2013. – Вип. 4 (51). – С. 81–87.

36. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

37. Семенова В. Г. Напрямки ефективного розвитку підприємств кабельної промисловості / В. Г. Семенова // Технолог. аудит и резервы пр-ва. – 2015. – № 2/6 (22). – С. 54-57.

38. Шабайкович В. А. Підвищення якості та конкурентоспроможності української промислової продукції / В. А. Шабайкович // Наукові нотатки. - 2013. - Вип. 41(2). - С. 256-261.

39. Янковий О.Г. Основні концепції грошових потоків підприємства // Вісник соціально-економічних досліджень. – ОНЕУ, 2016. – № 2 (61). – С.146.